

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 43605-05-22 האגודה לשמירת זכויות הפרט ע"ר נ' ריקלין

לפני: כבוד השופט רון גולדשטיין

התובעת: האגודה לשמירת זכויות הפרט (ע"ר)

נגד

הנתבע: שמעון ריקלין

בשם התובעת: עו"ד יפתח תייר

בשם הנתבע: עו"ד יגאל דנינו

פסק-דין

1. זוהי תביעה לפי חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 (להלן: **החוק** או **חוק איסור לשון הרע**), לפיצוי ללא הוכחת נזק בסך 450,124 ש"ח, בשל שלושה פרסומים שלפי הנטען מהווים לשון הרע והוצאת דיבה, אשר פורסמו על ידי הנתבע נגד התובעת.

רקע הדברים וטענות הצדדים

2. התובעת, האגודה למען הלהט"ב בישראל (להלן: **התובעת** או **האגודה**), הינה עמותה שנוסדה בשנת 1975 תחת השם "האגודה לשמירת זכויות הפרט". התובעת פועלת, מזה למעלה מארבעים שנים, לקידום זכויותיה של הקהילה הגאה בישראל לשוויון מלא. במסגרת פעילותה, מפעילה האגודה מערך של עשרות עובדים ומאות מתנדבים, ופועלת במישורים שונים, לרבות כינוך והסברה, בשיתוף פעולה עם רשויות מקומיות. בשנת 2010 קיבלה האגודה את "אות הנשיא למתנדב" על פועלה. הנתבע, מר שמעון ריקלין (להלן: **הנתבע**), הינו עיתונאי ופובליציסט, המגיש תוכנית יומית בערוץ 14 ופעיל ברשתות החברתיות, שם הוא מביע את דעותיו ועמדותיו.

3. בחודש מארס 2022, הייתה התובעת שותפה להוצאתו לאור בעברית של ספר הילדים האמריקאי "**אני ג'אז**", שיצא לאור בארצות-הברית בשנת 2014 (נכתב על ידי ג'אז ג'ינגס וג'סיקה הרטל, ואויר על ידי שילה מקניקולס; להלן: **הספר**, או **הספר אני ג'אז**). הספר מציג את סיפורה האישי של ג'אז, ילדה טרנסג'נדרית, שמרגישה מגיל צעיר שהיא בת למרות שנולדה פיזית כבן. ג'אז מספרת על התחושות שלה, על הקשיים שעמדה בפניהם כשהסביבה לא הבינה אותה, וגם על התמיכה שקיבלה מהמשפחה ומהחברים.

4. ביום 31.3.2022, העלתה התובעת לעמוד הפייסבוק שלה פרסום על אודות אירוע השקת הספר וציינה כי "במהלך השבוע יופצו למעלה מ-500 עותקים של הספר" בגני ילדים, מרכזים קהילתיים ומרכזים גאים ברחבי הארץ (הפרסום שולב בסעיף 9 לתצהיר הנתבע). פרסום זה וכוונת התובעת להפיץ את הספר בגני ילדים, עוררו שיח ציבורי ער בתקשורת וברשתות החברתיות (ראו למשל מקבץ הכתבות העיתונאיות וטורי הדעה, ששולבו בסעיף 13 לתצהיר הנתבע). על רקע שיח ציבורי זה, ביום 6.4.2022, במהלך שידור תוכניתו בערוץ 14, התייחס הנתבע לסוגיה וטען כי התובעת הודיעה על הפצת מאות חוברות לילדים בני ארבע וחמש. בהקשר זה, אמר הנתבע, בין היתר, את הדברים הבאים, למר איתמר פליישמן שהגיש עמו את התכנית: "תשמע, פליישמן [...] אני לא יודע אם אתה שמת לב [...] שאגודת הלהט"ב בישראל הודיעה שהיא תפיץ עכשיו מאות חוברות [...] 500 חוברות לילדים בני 4-5? כן, אני לא מבין איך אין חוק במדינת ישראל נגד חבורת המטורפים הזאת שרוצה לגעת בילדים שלנו, חבורת הסוטים הזאת שרוצה לבוא ולדבר על שינויי מין לילדים בגיל 4-5. מה זה הדבר הזה..." (להלן: **הפרסום הראשון**).

5. בעקבות דברים אלו, שלחה התובעת לנתבע ביום 24.4.2022 מכתב התראה, בו נדרש לפרסם תיקון והתנצלות. עוד באותו היום, פרסם הנתבע "פוסט" בדף הפייסבוק שלו, בו כתב, בין היתר: "...לא מובן לי איך לא כולם יוצאים להגנת הילדים הקטנים מחבורת השמאל שקוראת לעצמה פרוגרסיב אבל אין בהם שום קדמה רק תוהו על גבול הפדופיליה..." (להלן: **הפרסום השני**). למחרת, ביום 25.4.2022, התקבל אצל התובעת מכתב תשובה מטעם הנתבע, בו נדחתה הטענה כי דבריו מהווים לשון הרע. באותו היום, הוסיף והתייחס הנתבע בתוכניתו בערוץ 14 למכתב ההתראה שקיבל, וחזר על דבריו, באומרו בין היתר: "אתם לא נורמליים! אתם חבורה של מטורפים. במדינה מתוקנת לא היו נותנים לכם להתקרב לילדים בני 4-5 ולדבר איתם על שינוי מיניות, מה אתם לא מבינים? אוד מנסים לגרום לי להרגיש לא נעים. חברים אני מקבל את התביעה שלכם בשמחה, לכבוד הוא לי [...]" (להלן: **הפרסום השלישי**).

6. לטענת התובעת, שלושת הפרסומים כוללים שקרים, בדיות והסתה. נטען כי הנתבע הציג את דעותיו כעובדות, תוך ייחוס פעילות שאינה מתקיימת לתובעת, מבלי שבדק את העובדות טרם פרסומן, ובכך הפך ציבור שלם ל"פדופילים", "סוטים" ו"מטורפים". התובעת מדגישה כי בניגוד גמור לנטען, פעילות החינוך וההסברה שלה נעשית בשיתוף פעולה ותוך תיאום עם גורמים מקצועיים ברשויות המקומיות. עוד היא טוענת כי כוונתו של הנתבע הייתה לפגוע, וזאת, בין היתר, לאור התבטאויות קודמות שלו נגד קהילת הלהט"ב, וכי חזרתו על הדברים ואף העלאת הטון כלפי התובעת לאחר קבלת מכתב ההתראה מעידים על כוונת זדון. במישור המשפטי, טוענת התובעת כי הפרסומים מהווים "לשון הרע", וכי לא עומדות לנתבע הגנות החוק, ולפיכך יש לחייבו בפיצוי סטוטורי מרבי בגין כל אחד מהפרסומים, ובכפל פיצוי (קרי, 150,041.50 ש"ח לכל פרסום), ובסך הכל 450,124 ש"ח.

7. הנתבע מצידו סבור, כי הפרסומים המיוחסים לו הינם בגדר ביקורת לגיטימית על התנהלות התובעת, על רקע השיח הציבורי שהתעורר אגב הפצת הספר "אני ג'אז" בגני ילדים. הנתבע טוען כי ילדים בגיל הרך אינם בשלים להחליט על שינוי מינם, וכי השיח על כך בגיל זה עלול לערער את בריאותם הנפשית. לשיטתו, הביקורת שהשמיע הייתה ממוקדת בפעולת ההפצה הספציפית של

הספר לגני ילדים, ולא כוונה כלפי כלל קהילת הלהט"ב, כפי שהתובעת מנסה להציג. הנתבע סבור כי התביעה הינה "תביעת השתקה" שנועדה להרתיעו מלהתייחס באופן ביקורתי למעשי התובעת, וכי היא מנצלת את ההליך לרעה כדי להציגו כלהט"בופוב ולהסיט את הדיון מהנושא המהותי.

8. לטענת הנתבע, פרסומיו חוסים תחת הגנת "אמת בפרסום", שכן התובעת עצמה פרסמה את מעורבותה בהוצאה לאור והפצת מאות עותקים של הספר בגני ילדים. הנתבע מבחין בין החלק העובדתי בדבריו, המתבסס על פרסומי התובעת, לבין הבעת דעתו האישית על מעשה זה, שלשיטתו הינה סטייה מהנורמה, כפי שמעידה גם התנגדות משרד החינוך להפצת הספר. בנוסף טוען הנתבע כי דבריו מהווים הבעת דעה במסגרת חופש הביטוי והחופש העיתונאי, ועומדות לו הגנות תום הלב הקבועות בסעיפים 15(2), 15(4), 15(5) ו-15(6) לחוק איסור לשון הרע. לטענתו, פעל מתוך חובה ציבורית וחברתית כעיתונאי, הביע דעה על התנהגותה של התובעת, שהיא גוף ציבורי, בקשר לעניין ציבורי, וכן מתח ביקורת על פעולה שעשתה בפומבי. הנתבע מכחיש כי התכוון לפגוע בתובעת וטוען כי יש לראות את שלושת הפרסומים כמקשה אחת ולא כפרסומים נפרדים.

הדיון בהליך וסיכומי הצדדים

9. מטעם התובעת הוגש תצהיר עדות ראשית של מר רן שלהבי, שניהן כמנכ"ל האגודה בתקופה הרלוונטית (להלן: **שלהבי**) וכן חוות דעת מומחית מאת ד"ר אילנה ברגר, מומחית בתחום מיניות וזהות מינית (להלן: **ד"ר ברגר**). מטעם הנתבע הוגש תצהיר עדות ראשית שלו, אליו צורפו בין היתר צילומים מתוך הספר "אני ג'אז". דיון ההוכחות התקיים ביום 9.12.2024 ולאחר מכן הגישו הצדדים סיכומיהם בכתב.

10. בסיכומיה, חזרה התובעת על הטענה כי הפרסומים מהווים לשון הרע ונעשו בכוונה לפגוע. נטען כי הנתבע הציג את דעתו כעובדה, ייחס לתובעת פעילות "אסורה" תוך שימוש בביטויים קשים כגון "סוטים", "מטורפים" ו"על גבול הפדופיליה", וכי עשה זאת ללא בסיס עובדתי ומבלי שטרח לבדוק את טענותיו טרם הפרסום. התובעת טענה כי הגנת תום הלב אינה עומדת לנתבע, שכן לא נקט אמצעים סבירים להיווכח באמיתות הפרסום, לא פנה לקבל את תגובתה ולא הגיש תלונה לגורם מוסמך, כנדרש על פי החוק. לשיטתה, חזרתו של הנתבע על הדברים, ואף החמרתם לאחר קבלת מכתב ההתראה, שוללים את תום לבו. התובעת הדגישה כי חוות דעת המומחית מטעמה שללה את הנחת היסוד של הנתבע בדבר האפשרות להשפיע על זהותו המגדרית של אדם, ומשכך, אמירותיו של הנתבע מופרכות וחסרות בסיס.

11. הנתבע טען בסיכומיו כי יש לדחות את התביעה בהיותה "תביעת השתקה" שנועדה למנוע ממנו לבקר את התנהלות התובעת. לטענתו, פרסומיו היו הבעת דעה לגיטימית על התנהלותה של התובעת שהפיצה, במימונה וביוזמתה, ספר בנושא רגיש ושנוי במחלוקת בגני ילדים, ללא אישור משרד החינוך, ללא בקרה פדגוגית ובניגוד לדין. הנתבע הדגיש כי פרסומיו הבחינו בין החלק העובדתי, שהתבסס על פרסום של התובעת עצמה, ועל כן חוסה תחת הגנת "אמת בפרסום", לבין דעתו האישית, המוגנת במסגרת חופש הביטוי. הנתבע שב וטען להגנת תום הלב, וטען כי פעל מתוך חובה עיתונאית וחברתית להעלות לדיון ציבורי נושא בעל חשיבות. לשיטתו, התובעת מנסה להסיט

את הדיון ממעשיה שלה ולהציגו באופן שקרי כמי שמתנגד לקהילת הלהט"ב כולה, בעוד שביקורתו הייתה ממוקדת ונקודתית.

דיון והכרעה

12. כלל הוא, כי בחינתה של תביעה בלשון הרע נערכת במספר שלבים: **ראשית**, יש לבחון האם הביטוי שבו מדובר עולה כדי "לשון הרע", בהתאם למבחנים הקבועים בסעיף 1 לחוק איסור לשון הרע, והאם נעשה "פרסום" כאמור בסעיף 2 לחוק. **בשלב השני**, ככל שנקבע שפורסם דבר לשון הרע, יש לבחון האם עומדת למפרסם אילו מן ההגנות הקבועות בחוק איסור לשון הרע, בין אם הגנות מוחלטות בהתאם לסעיף 13 לחוק, ובין אם הגנות התלויות בתנאים ובאמות מידה שונים – הגנת אמת הפרסום מכוח סעיף 14 לחוק; או הגנת תום הלב, מכוח סעיף 15 לחוק. **בשלב הבא**, וככל שהמסקנה היא שפורסמה לשון הרע שאינה נהנית מהגנה, יש להידרש לשאלת הסעד (ע"א 751/10 פלוני נ' דייין-אורבך, פ"ד סה(3) 369, 504-505 (2012) (כב' השופט (כתוארו אז) י' עמית)).

13. יסוד ה"פרסום" מוגדר בסעיף 2 לחוק, ומשמעותו העברת מסר לאדם אחד או יותר, זולת הנפגע, או מעשה העשוי להביא את המסר לידיעת אדם כאמור. בענייננו, אין מחלוקת כי דברי הנתבע, אשר שודרו בטלוויזיה ופורסמו ברשת החברתית פייסבוק, מהווים "פרסום" כהגדרתו בחוק. הפרסומים הופצו באמצעי התקשורת לציבור רחב ובלתי מסוים של צופים וקוראים, ובכך התקיים יסוד הפרסום הנדרש בעוולה האזרחית (אורי שנהר, **דיני לשון הרע** 131 (מהדורה שנייה, 2024) (להלן: **שנהר**)). לאחר שנקבע כי התקיים יסוד הפרסום, יש לבחון את משמעות הדברים שפורסמו כדי לקבוע אם הם מהווים "לשון הרע". המבחן שנקבע בפסיקה לפרשנות הפרסום הוא מבחן אובייקטיבי, הבוחן מה המשמעות שהאדם הסביר, הקורא, הצופה או המאזין, היה מייחס לדברים (ע"א 740/86 תומרקין נ' העצני, פ"ד מג(2) 333, 337 (1989)). אין מייחסים חשיבות לכוונת המפרסם או לאופן שבו הבין הנפגע את הדברים; יש לפרש את הפרסום כמכלול, בהתאם למונח הטבעי והרגיל של המילים ובהקשר שבו נאמרו, ולא באופן דווקני ומשפטי (ע"א 723/74 הוצאת עתון "הארץ" בע"מ נ' חברת החשמל בע"מ, פ"ד לא(2) 281, 300 (1977) (להלן: **עניין עתון הארץ**)).

14. בענייננו, סבורני כי הצופה או הקורא הסביר יכול היה להבין כי ביקורתו של הנתבע נסבה על פעולתה של התובעת בקשר להפצת הספר "אני ג'אז" בקרב ילדי הגן. עם זאת, השימוש שעשה הנתבע בביטויים כגון "סוטים", "מטורפים" ו"על גבול הפדופיליה" בהטיותיהם השונות, נבחן אף הוא מבעד לעיניו של האדם הסביר. ביטויים אלה, גם בהקשר של ביקורת על פעולה ציבורית, עלולים בהחלט, על פי המבחן האובייקטיבי, להשפיל ולבזות את התובעת בעיני הבריות, ולעשותה מטרה לשנאה ולבוז, ובכך לעלות כדי "לשון הרע" כהגדרתה בסעיף 1 לחוק.

15. ודוק: בפסיקה הובהר כי ייחוס מעשים או תכונות מסוימים מהווה "לשון הרע", שכן האדם הסביר עלול לראות בהם משום השפלה או ביזוי. כך למשל, ייחוס התנהגות שיש בה סטייה מהנורמה המקובלת עשוי להיחשב כלשון הרע (ע"א 334/89 מיכאלי נ' אלמוג, פ"ד מו(5) 555, 564-652 (1992)). גם כינויו של אדם כ"משוגע" או "מטורף", או ייחוס של מחלת נפש או טירוף הדעת, נתפס בפסיקה כפרסום העלול לבזות ולהשפיל אדם, ולכן מהווה לשון הרע (ראו למשל, ע"פ 8735/96

ביטון נ' קופ, פ"ד נב(1) 19, 20-32 (1998)). ייחוס של מעשים שיש בהם רמיזה לפדופיליה, נתפס כפרסום פוגעני במיוחד לאור החומרה הרבה שבה רואה החברה מעשים מעין אלה (ראו והשוו, עמ"ש (מחוזי ת"א) 63448-06-20 **פלונית נ' פלוני**, פסקה 43 (30.8.2021)). השימוש שעשה הנתבע בביטויים "סוטים", "מטורפים" ו"על גבול הפדופיליה" כלפי התובעת, גם כאשר הדברים נאמרו בהקשר של ביקורת על פעולותיה, עשוי אפוא בהחלט להיחשב כפרסום משפיל ומבזה בעיני האדם הסביר. זאת, מכיוון שהצופה או הקורא הסביר עלול לייחס לתובעת, נוכח ביטויים אלה, תכונות ומעשים החורגים מן הנורמה החברתית והמוסרית המקובלת, ובכך לפגוע בשמה הטוב. לפיכך, יש לקבוע כי ביטויי אלה של הנתבע כלפי התובעת אכן עולים כדי לשון הרע.

16. לצד השימוש בביטויים ספציפיים אלה, יש לבחון את יתר אמירותיו של הנתבע, אשר גם בהן טמונה לשון הרע. הנתבע ייחס לתובעת כוונה "לבוא ולדבר על שינוי מין לילדים בני 4-5", וכן כי היא "רוצה לגעת בילדים שלנו". גם אם אמירות אלה אינן מכנות את התובעת בכינוי גנאי ישיר, יש לבחון את משמעותן מבחינתו של האדם הסביר בנסיבות שבהן נאמרו (**שנהר**, בעמ' 217-218). ייחוס כוונה לפנות לילדים רכים בנושא כה רגיש, תוך שימוש בביטוי הטעון "לגעת בילדים שלנו", עלול בהחלט להתפרש על ידי הצופה או הקורא הסביר כייחוס של התנהגות פסולה. ניתן להסיק מכך, כפי שטענה התובעת, כי מיוחסת לה פעילות "מיסיונרית" כמעט, הנעשית באופן בלתי מבוקר ותוך ניצול תמימותם של קטינים. האדם הסביר עלול להבין כי מדובר בגוף הפועל באופן חסר אחריות, ובכך עלול להיפגע שמה הטוב של התובעת (כאמור בסעיף 1(3) לחוק).

17. משנמצא כי יש בדבריו של הנתבע משום לשון הרע, יש להוסיף ולבחון האם הנתבע נהנה, ביחס לפרסומים מושא התביעה, מן ההגנות הקבועות בחוק, אשר הנטל להוכיחן מוטל על כתפיו. בטרם אפנה לדיון זה מצאתי להבהיר, כי אין מחלוקת על חשיבותה של הפעילות הציבורית והחברתית הענפה של התובעת לאורך השנים. כמו כן, ולמרבה הצער, אין חולק על כך שקהילת הלהט"ב בישראל עודנה מתמודדת עם גילויי עוינות, אפליה ולהט"בופוביה, כפי שעולה בבירור מדו"ח מצב הלהט"בופוביה לשנת 2021 שהוגש מטעם התובעת. הזיכרון הכואב של הרצח הנורא במרכז הקהילתי "בר-נוער", אשר טרם פוענח למרבה הצער, מהווה תזכורת מתמדת לצורך במאבק זה. חשוב גם להדגיש כי מדינת ישראל מכירה בזכותם של פרטים להתאמה מגדרית, והליכים רפואיים אלה מוסדרים במערכת הבריאות הציבורית, כפי העולה מהראיות שהוצגו על-ידי התובעת. במציאות זו, הספר "אני ג'אז" נושא מסרים אוניברסליים חשובים של קבלת האחר, חמלה והכלה, ומבקש להציג את סיפורה האישי של ילדה טרנסג'נדרית באופן רגיש ומותאם לילדים. אלא שכל אלה, חשובים ככל שיהיו, אינם עומדים במוקד ההליך דנא. המחלוקת אינה עוסקת בזכותה של הקהילה הגאה לשוויון או בחשיבות פעילותה של התובעת, אלא בשאלה ממוקדת יותר: האם דברי הביקורת שהשמיע הנתבע על **פעולת הפצת הספר לגני ילדים** מהווים לשון הרע. אכן, בחינת הפרסומים, בכללותם, על פי המבחן האובייקטיבי מובילה למסקנה כי אין בדברי הנתבע משום לשון הרע כלפי עצם פעילותה של התובעת או כלפי קהילת הלהט"ב בכללותה. האדם הסביר, אשר נחשף לפרסומים, יכול להבין כי המחלוקת אינה על זכותה של הקהילה לשוויון, אלא על הלגיטימיות של מהלך חינוכי ספציפי לגיל הרך, אשר לשיטתו של הנתבע היה בעייתי. דברי הנתבע, על כן, כוונו, בבחינה אובייקטיבית, כנגד המהלך של הפצת הספר לגני ילדים. גם אם הלשון אותה נקט הנתבע הייתה חריפה ובוטה עד-מאוד, יש לפרשה בהקשרה הספציפי כמבואר לעיל.

18. יש לעבור אפוא על רקע דברים אלה לבחינת טענת ההגנה הראשונה שהעלה הנתבע, כי הפרסום חוסה תחת ההגנה שבסעיף 14 לחוק איסור לשון הרע, הקובע כי "במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זו הגנה טובה שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום ענין ציבורי [...]". על מנת ליהנות מהגנה זו, על הנתבע להוכיח, במאזן ההסתברויות, את התקיימותם של שני תנאים מצטברים: **הראשון**, כי הפרסום היה אמת; **והשני**, כי היה בפרסום עניין ציבורי. היסוד הראשון הוא עובדתי בעיקרו, והוא נוגע להשוואה בין הפרסום לבין המציאות העובדתית. היסוד השני עוסק בשאלה האם קיימים לפרסום יתרונות חברתיים המצדיקים אותו, למרות לשון הרע שבו. שאלה זו היא ערכית בעיקרה.

19. אני סבור כי בכל הנוגע לטענתו של הנתבע בפרסומים, כי התובעת הפיזה את הספר למוסדות חינוך וביתר פירוט לגני ילדים, עלה בידו של הנתבע להראות, כי הפרסום היה אמת. **ראשית**, התובעת אינה חולקת על כך שהייתה גורם מרכזי בהוצאתו לאור בישראל של הספר "אני ג'אז". מעורבות זו עולה בבירור הן מן האמור בעמוד 5 של הספר, המציין כי הוא "יצא בעברית בעקבות שיתוף פעולה בין 'האגודה למען הלהט"ב בישראל' וארגוני להט"ב אחרים", הן מאזכור התובעת בעמוד 33 בספר. **שנית**, התובעת היא שפרסמה ברבים, ביום 31.3.2022, פוסט על "האירוע החגיגי להשקת ספר הילדים הטרנסי 'אני ג'אז'", בו צוין בין היתר כי "במהלך השבוע יופצו למעלה מ-500 עותקים של הספר 'אני ג'אז' בגני ילדים, שפח"ים, מתנ"ס ומרכזים גאים ברחבי הארץ". מר שלהבי אף אישר בחקירתו הנגדית את חלקה של התובעת במיזם, לרבות החיבור בין הסופרת להוצאה לאור וכן מימון רכישת הספרים מההוצאה. הליבה העובדתית של פרסומי הנתבע, קרי, שהתובעת פעלה להפצת הספר בקרב מוסדות חינוך, הוכחה אפוא מתוך ראיותיה של התובעת עצמה. **יתרה מכך**, הנתבע הוכיח כי ההפצה נעשתה גם **במישרין לגני ילדים**. הראיה המרכזית התומכת בטענתו זו של הנתבע היא רשימה שצורפה לתשובת התובעת לשאלון הנתבע (נספח 2 לתצהיר הנתבע). עיון ברשימה זו **שנערכה על-ידי התובעת**, מעלה כי נשלחו על-ידה עותקים של הספר ישירות לגני ילדים, תוך ציון שם הגן וכתובתו וכי לא היה מדובר אך במשלוח הספר לגורמים הפדגוגיים החינוכיים ברשות המקומית אלא לגני ילדים **במישרין**. כך למשל, נשלחו 3 עותקים ל"גן כל הנשמה ירושלים", 6 עותקים ל"גן פרחי הבר" בקדימה-צורן, 20 עותקים ל"גן השלום תל אביב", 5 עותקים ל"גן ילדותא ביהוד", ו-5 עותקים ל"גן ילדים חולון" ברחוב אורים.

20. התנאי השני הנדרש בהגנת סעיף 14 לחוק הוא קיומו של "עניין ציבורי" בפרסום. גם תנאי זה מתקיים בענייננו. הנושא שעמד בלב הפרסומים, הפצה לגני ילדים של ספר העוסק בזהות מגדרית, הוא נושא המצוי בליבת השיח הציבורי, ומעורר מחלוקת. אין חולק כי לתובעת עומדת הזכות להחזיק בעמדתה, כפי שפורטה בכתב התביעה ובחוות דעתה של ד"ר ברגר, לפיה זהות מגדרית אינה נתונה לבחירה והגישה לפיה ניתן לשנותה "חלפה ועברה מן העולם" ועל כן יש לקיים לגביה שיח אפילו עם ילדים בגילאי הגן. מנגד, גם לנתבע, ולציבורים נוספים בחברה, שמורה הזכות להחזיק בדעה שונה, שלפיה אין מדובר בנושא שיש לקיים לגביו שיח עם ילדים רכים בשנים. העובדה שעמדתו של הנתבע אינה עולה בקנה אחד עם גישת התובעת, אין בה כדי לשלול את הלגיטימיות שבהשמעתה או את העניין הציבורי הקיים בה. חברה פלורליסטית נבחנת ביכולתה לאפשר קיומו של ויכוח ציבורי נוקב גם בנושאים רגישים, ואין מקום לקביעה כי עמדה מסוימת,

גם אם נתפסת כמיושנת, היא מחוץ לתחום הדיון הלגיטימי. למעשה, גם התובעת עצמה, באמצעות מר שלהבי, הכירה בכך שקיים עניין ציבורי בסוגייה וכי לנתבע עומדת הזכות להביע את ביקורתו, הגם שהיא חולקת על סגנון ועוצמת הביקורת אשר הובילו אותה להגשת ההליך דנא. כפי שציין מר שלהבי בחקירתו הנגדית:

”עו”ד דנינו: תשמע בהתעלם מהדרך שבה מר ריקלין הביע את ההתנגדות שלו אתה מסכים שיש לו זכות להביע את ההתנגדות שלו למהלך הזה באופן עקרוני בא בן-אדם ואומר אני מתנגד שהספר הזה יוצג בגן הילדים.

מר שלהבי: אני חושב שאנחנו מדינה דמוקרטית ואפשר שיהיו ריבוי דעות.

עו”ד דנינו: אז אתה מסכים הוא זכאי להביע את דעתו עזוב רגע את הסגנון והנוסח.

מר שלהבי: הוא רשאי להביע את דעתו, אבל לא בצורה הזאת ולא בדרך ולא הפלטפורמה הזאת [...]” (תמליל ישיבת ההוכחות, עמ’ 20, ש’ 2-7).

הנה-כי-כן ברקע הליך זה וברקע פרסומי של הנתבע קיים פולמוס ציבורי נוקב. טרוניית של התובעת, כפי שעולה מעדות זו, אינה על עצם קיומה של הביקורת – דבר המעיד על קיומו של עניין ציבורי – אלא על אופן ביטויה.

21. נוכח האמור, משהוכח כי בסיסו העובדתי של הפרסום היה אמת, וכי היה בו עניין ציבורי, הרי שהנתבע הוכיח את שני יסודותיה של הגנת סעיף 14 לחוק. לפיכך, יש לקבוע כי הגנת ”אמת בפרסום” חלה על פרסומי של הנתבע בכל הנוגע לחלקם העובדתי, קרי, ייחוס הפצת הספר לגני ילדים לתובעת. עם זאת, ברי כי הגנה זו אינה יכולה לחול על הביטויים ”סוטים”, ”מטורפים” ו”על גבול הפדופיליה”. ביטויים אלה אינם בגדר טענות עובדתיות הניתנות להוכחה כאמת, אלא הבעות דעה, כינויי גנאי ועלבונות. משכך, יש לבחון האם ביטויים אלה, אשר כאמור עולים כדי לשון הרע, חוסים תחת הגנת תום הלב עליה הסתמך הנתבע בטיעונו.

22. הנתבע טען לתחולתן של הגנות סעיפים 15(2) (חובה חוקית, מוסרית או חברתית), 15(4) (הבעת דעה על התנהגות הנפגע בעניין ציבורי), 15(5) (ביקורת על התנהגות הנפגע) ו-15(6) (ביקורת על יצירה או פעולה פומבית) לחוק. ודוק: כל ההגנות הללו מותנות בכך שהפרסום נעשה בתום לב. תום הלב עצמו נבחן לא רק על בסיס התקיימותם של הנסיבות המפורטות בסעיף 15 לחוק, ועל הנתבע להוכיח גם כי ”הפרסום לא חרג מתחום הסביר” (סעיף 16(א) לחוק).

23. דומה, כי ההגנות המרכזיות הרלוונטיות לענייננו הן הגנת הבעת הדעה על התנהגות של התובעת כגוף ציבורי בעניין ציבורי (ס’ 15(4)), וכן הגנת הביקורת על פעולה שהתובעת עשתה בפומבי (ס’ 15(6)). הפסיקה הכירה בחשיבות הרבה של הגנות אלו, המאפשרות שיח ציבורי ער וביקורתי, החיוני למשטר דמוקרטי. במסגרת זו, מוגנת גם הבעת דעה בוטה ונוקבת, ואף כזו המנוסחת על דרך ההגזמה, כל עוד היא נאמרת בתום לב ומתייחסת לנושא בעל עניין ציבורי (שנהר, בעמ’ 610, 617). בענייננו, הנתבע, כמגיש תכנית אקטואליה, ביקש במסגרת תפקידו להביע את דעתו על סוגיה

שאינן חולקת כי היא בעלת עניין ציבורי רב. הנתבע הסביר בעדותו כי ראה במעשה הפצת הספר לגני ילדים משום "סטייה" (תמליל ישיבת ההוכחות, עמ' 31, ש' 30-32), בעיקר משום שהדבר נעשה ללא אישור משרד החינוך. הנתבע טען עוד כי ראה במעשי התובעת משום "מעשה של טירוף" (סעיף 67 לכתב ההגנה), וכי רצה בכך שדעתו תישמע בצורה נחרצת וברורה.

24. מוקד ההתלבטות טמון במקרה זה לטעמי בשימוש שעשה הנתבע בביטוי "על גבול הפדופיליה". מדובר בביטוי קשה, המייחס קירבה למעשים שבתחתית הסולם המוסרי והחברתי. בסופו של דבר, לאחר שקילה ובחינה, ולא בלי התלבטות, אני סבור כי אילו היה הנתבע קובע באופן פוזיטיבי כי התובעת או פעיליה עוסקים בפדופיליה ממש, היה מקום לקבוע כי חרג ממתחם הסביר וכי אין הגנת תום הלב עומדת לו. ואולם, הנתבע השתמש בביטוי מסויג – "על גבול ה...". בחקירתו הנגדית הסביר הנתבע את דבריו:

"עו"ד תייר: אתה יודע מה ההגדרה של פדופיל?
 מר ריקלין: כן אני יודע. לא אמרתי שהם פדופילים.
 עו"ד תייר: אמרת פדופיל.
 מר ריקלין: לא.
 עו"ד תייר: 'על גבול הפדופילים'.
 מר ריקלין: נכון בהחלט אני גדלתי בתל אביב. כשהייתי ילד קטן ברחוב הפלמ"ח אמרו לי שמי שבא ובא, בא אלי אל חברים שלי ומציעים לי סיכות [צ"ל סוכריות – ר' ג'] ומתחילים לדבר איתי על מיניות האנשים האלה פדופילים. לא אמרתי פדופילים היי נוגעים בפדופיליות ואני לא חוזר בגלל מזה בן-אדם שהולך לדבר עם תינוק עם ילד בן שלוש-ארבע על מין הוא בעיניי נוגע בפדופיליה. ברור. אני לא מבין איך הם לא מתביישים".
 (תמליל ישיבת ההוכחות, עמ' 28, ש' 24-33).

25. הגם שהסברו של הנתבע מספק הקשר סובייקטיבי לדבריו, גם אם על דרך של אנלוגיה קיצונית, יש לבחון את סבירותם האובייקטיבית של הביטויים. בחינה זו מחייבת איזון עדין בין שני ערכי יסוד המתנגשים חזיתית בתיק זה: זכותה של התובעת לשם טוב מחד, וחופש הביטוי של הנתבע מאידך (רע"א 1239/19 שאול נ' חברת ניידלי תקשורת בע"מ, פס' 3 לחוות-דעתה של כב' השופטת י' וילנר (8.1.2020)). נקודת המוצא היא כי לא כל התבטאות פוגענית, מקוממת או אף שקרית, תצדיק הטלת אחריות בלשון הרע. חופש הביטוי כולל גם את החופש לבטא דעות קשות, מקוממות ובלתי מקובלות, ובית המשפט אינו משים עצמו "שופט של טעם טוב" או צנזור על סגנון ההתבטאות, בפרט כאשר מדובר בנושא הנטוע עמוק בשיח ציבורי (ע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ נ' הרציקוביץ', פ"ד נח(3) 558, 574-575 (2004)).

26. יש ליתן משקל משמעותי למספר נסיבות המטות את הכף לטובת הגנת חופש הביטוי של הנתבע. ראשית, הפרסומים נעשו במסגרת פולמוס ציבורי סוער, שהתעורר בעקבות פעולה יזומה של התובעת עצמה להפצתו של ספר בנושא התאמה מגדרית, במישרין לגני ילדים. גוף הבוחר לפעול

במרחב הציבורי, ובמיוחד בנושא כה רגיש הנוגע לחינוך ילדים בגיל הרך, נוטל על עצמו את האפשרות שפעולותיו יגררו ביקורת. שנית, הנתבע פעל בכובעו כמגיש תכנית דעות. תפקידו, כפי שהוא תופס אותו, הוא לעורר דיון ולהביע עמדה ברורה, גם אם אינה פופולרית. שלישית, וכאן עיקר, ישנה חשיבות מכרעת לאופן ניסוח הדברים. חרף השימוש בביטויים קשים, כאשר בחר הנתבע לעשות שימוש בביטוי החריף ביותר, הוא נקט בסופו של יום לשון מסויגת. בכך, הוא יצר הבחנה, גם אם דקה, בין קביעת עובדה מוחלטת לבין הבעת דעה על דרך ההשוואה וההקצנה. קביעה כי התבטאות כזו, במסגרת פולמוס ציבורי ער ונוקב, חורגת ממתחם הסביר, עלולה להביא לצמצום בלתי מידתי של השיח הציבורי ולפגוע באופן ממש באפשרות להביע ביקורת נוקבת. לכן, על אף הקושי הרב שמעוררים הביטויים, יש להעדיף את הפרשנות המקיימת את הגנת תום הלב.

התוצאה היא כי הנתבע הוכיח קיומן של ההגנות הרלוונטיות כמבואר לעיל ובנסיבות אלה מצאתי כי יש לדחות את התביעה. ודוקו: אין בתוצאה זו כדי לגרוע כהוא זה מחשיבותה הבלתי-מוטלת בספק של פעילות התובעת לקידום שוויון וסובלנות בחברה הישראלית, או מהמסרים האוניברסליים של הכלה וקבלת האחר הטמונים בספר "אני ג'אז". ההתדיינות המשפטית בהליך זה לא נסובה בשום אופן על זכויותיה של הקהילה הלהט"בית, על המאבק המוצדק בתופעות המכוערות של להט"בופוביה, או על ערכו של הספר העומד במוקד ההליך, ככלי להבנת האחר. בהליך זה נדונה שאלה ממוקדת אשר במסגרתה נדרש בית המשפט ליתן את המשקל הראוי גם לערך החשוב של חופש הביטוי, והיא: האם רשאי היה הנתבע להביע ביקורת, גם אם בוטה, כלפי המהלך הספציפי של הפצת הספר במישרין לגני הילדים. בשאלה זו, ורק בה, יש לקבוע כי על אף הלשון הקשה שאותה נקט הנתבע, אין מקום לקבוע כי עוול כלפי התובעת באופן המצדיק פסיקת פיצוי לפי חוק איסור לשון הרע.

28. התביעה נדחית. בכל הנוגע להוצאות ההליך נתתי דעתי מחד לסכום התביעה, ומאידך לכך שהתקיימו בהליך שתי ישיבות בלבד (מתוכן ישיבת הוכחות אחת) וכי חרף ההחלטה מיום 30.9.2022 בחר הנתבע שלא להתייצב לישיבת קדם המשפט שהתקיימה ביום 8.11.2022 ובכך הקשה על קידום ההליך בנסיבות אלה תישא התובעת בשכר טרחת עורך-דין בשיעור מופחת בסך 12,500 ש"ח (כולל מע"מ). סכום זה ישולם לנתבע בתוך 30 ימים מהיום. במקרה של איחור בתשלום יחולו הוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961. המזכירות תמציא לצדדים את פסק-הדין ותסגור את התיק.

ניתן היום, כ"ו סיוון תשפ"ה, 22 יוני 2025, בהעדר הצדדים.

תוקן היום, כ"ט סיוון תשפ"ה, 25 יוני 2025, בהעדר הצדדים.

רון גולדשטיין, שופט

